

Sakrament bierzmowania w Archidiecezji Białostockiej

Wskazania duszpastersko-katechetyczne

WSTĘP

Sakrament bierzmowania wraz z chrztem i Eucharystią należy do „sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego”, którego jedność powinna być zachowywana. Należy zatem wyjaśniać wiernym, że przyjęcie tego sakramentu jest konieczne jako dopełnienie łaski chrztu. Istotnie, „przez sakrament bierzmowania [ochrzczeni] jeszcze doskonalej wiążą się z Kościołem i obdarzani są szczególną mocą Ducha Świętego, i w ten sposób jeszcze bardziej są zobowiązani, jako prawdziwi świadkowie Chrystusa, do szerzenia wiary słowem i uczynkiem oraz do jej obrony” (KKK, 1285).

Niniejszy dokument zawiera podstawowe wskazania obowiązujące w Archidiecezji Białostockiej, związane z parafialną formacją młodzieży szkolnej zgłaszającej się do sakramentu bierzmowania. Uwzględnia on *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania* zatwierdzone przez Konferencję Episkopatu Polski podczas 375. Zebrania Plenarnego KEP w Warszawie w dniach 13-14 marca 2017 oraz inne stosowne dokumenty Kościoła.

Patronem formacji kandydatów do bierzmowania w Archidiecezji Białostockiej ustanawia się bł. Jerzego Popiełuszkę, syna lokalnego Kościoła. Bł. Jerzy, otwarty na działanie Ducha Świętego, ma być dla młodzieży wzorem zwyciężania zła dobrem, a także walki o wolność sumienia, Kościoła i Ojczyzny.

I. WPROWADZENIE PASTORALNE

1. Przygotowanie do sakramentu bierzmowania ma na celu doprowadzenie kandydata do głębszego zjednoczenia z Chrystusem i do większej zażyłości z Duchem Świętym, by lepiej podjął apostolską odpowiedzialność w Kościele powszechnym i we własnej wspólnocie parafialnej (por. KKK, 1309; I Synod Archidiecezji Białostockiej, 465).
2. Przygotowanie do bierzmowania składa się z przygotowania dalszego, bliższego i bezpośredniego. Formacja po przyjęciu sakramentu bierzmowania wiąże się z pogłębieniem życia wiary.
 - a) Przygotowanie dalsze dokonuje się od wczesnego dzieciństwa w rodzinie, poprzez udział w katechezie szkolnej na wszystkich jej etapach, a także w katechezie parafialnej przygotowującej do sakramentów pokuty i pojednania oraz Eucharystii (por. I Synod Archidiecezji Białostockiej, 188).
 - b) Przygotowanie bliższe odbywa się w środowisku rodzinnym, parafialnym i szkolnym i obejmuje uczniów klas VI-VII szkoły podstawowej.
 - c) Przygotowanie bezpośrednie odbywa się w parafii i powinno mieć przede wszystkim charakter duchowy. Ma polegać na udziale kandydata w spotkaniach formacyjnych w parafii, celebracjach liturgicznych, a także rekolekcjach lub dniach skupienia.
 - d) Formacja w klasie VIII jest czasem wdrażania bierzmowanych do diakonii we wspólnocie Kościoła.
3. Kandydat powinien przystąpić do sakramentu bierzmowania w stanie łaski uświęcającej, czyli skorzystać uprzednio z sakramentu pokuty i pojednania (por. KKK, 1310).

4. Dla zaznaczenia ścisłego związku bierzmowania z sakramentem chrztu świętego należy zachęcać kandydatów, aby zachowali imię chrzcielne (por. I Synod Archidiecezji Białostockiej, 460). Zmiana imienia byłaby uzasadniona, gdyby imię chrzcielne nie było imieniem chrześcijańskim. Kandydaci powinni zapoznać się z życiorysem swojego patrona, uświadamiając sobie jego przymioty, które chcieliby naśladować w życiu.
5. Świadcami bierzmowania powinni być rodzice chrzestni (por. I Synod Archidiecezji Białostockiej, 461), o ile są wierzącymi i praktykującymi katolikami (KKK, 1309). W innym przypadku świadkiem może być osoba, która ukończyła 16 rok życia, przyjęła sakramenty inicjacji chrześcijańskiej, jest wierzącym i praktykującym katolikiem, wolnym od kar kanonicznych.
6. Można zachować zwyczaj, że świadkiem bierzmowania jest osoba tej samej płci. Jeśli świadek nie jest znany proboszczowi parafii bierzmowania, powinien przedstawić zaświadczenie od proboszcza parafii swojego miejsca zamieszkania, stwierdzające brak przeszkód do pełnienia tej funkcji. Świadcami bierzmowania nie mogą być naturalni rodzice bierzmowanego (por. KPK, kan. 874, 893).
7. Fakt przyjęcia bierzmowania należy odnotować w księdze ochrzczonych (por. KPK, kan. 535 §2, 895; I Synod Archidiecezji Białostockiej, 466).
8. Zgodnie z praktyką przyjętą w Archidiecezji Białostockiej, w parafii należy prowadzić księgę bierzmowanych (KPK, kan. 895; I Synod Archidiecezji Białostockiej, 466).

II. WSKAZANIA ORGANIZACYJNE

9. W Archidiecezji Białostockiej formacja parafialna związana z sakramentem bierzmowania trwa 3 lata i obejmuje uczniów klas VI-VIII szkoły podstawowej:
 - a) uczniowie klas VI-VII uczestniczą w katechezie przygotowującej do sakramentu bierzmowania;
 - b) sakramentu bierzmowania udziela się na zakończenie klasy VII;
 - c) uczniowie klasy VIII uczestniczą w katechezie parafialnej pogłębiającej życie wiary.
10. Do sakramentu bierzmowania powinna przystępować młodzież dojrzała intelektualnie, emocjonalnie i religijnie adekwatnie do swojego wieku. Należy zadbać o przygotowanie do bierzmowania młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych (tj. z różnymi typami niepełnosprawności).
11. Uprzywilejowanym miejscem katechezy sakramentalnej jest parafia zamieszkania kandydata, a nie parafia, na terenie której znajduje się szkoła. Chodzi bowiem o zaangażowanie młodego człowieka w życie jego parafii. Wspólnocie parafialnej trzeba uświadomić potrzebę włączenia się w formację kandydatów do bierzmowania, modlitewnego towarzyszenia im oraz dawania świadectwa wiary.
12. Odpowiedzialnym za przygotowanie do sakramentu bierzmowania w parafii jest proboszcz. Do jego obowiązków należy organizowanie katechezy sakramentalnej oraz współpraca z pozostałymi środowiskami katechetycznymi, tj. ze szkołą i z rodziną. Do organizowania katechezy sakramentalnej w parafii proboszcz może wyznaczyć koordynatora.
13. Spotkania formacyjne młodzieży i ich rodziców prowadzą katechiści, którymi mogą być kapłani, osoby konsekrowane i świeckie. Katechistów wybiera proboszcz spośród uformowanych wiernych wywodzących się przede wszystkim ze wspólnot i ruchów kościelnych. Proboszcz powinien zadbać o odpowiednie przygotowanie katechistów do podjęcia tego zadania.

14. W ramach przygotowania bliższego i bezpośredniego formacją należy objąć młodzież oraz rodziców. Wskazane jest także podjęcie formacji świadków, która odpowiadałaby ich możliwościom oraz lokalnym uwarunkowaniom.
15. W ciągu całego procesu formacji młodzież spotyka się w małych grupach (najlepiej do 12 uczestników) oraz na celebracjach liturgicznych. Formacja winna być powiązana z konkretnymi zadaniami apostołskimi. Rodzicom należy zaproponować udział w spotkaniach o charakterze katechetyczno-pedagogicznym.
16. Spotkania w małych grupach winny odbywać się w rytmie comiesięcznym. Na zakończenie każdego z etapów należy zaprosić wszystkich kandydatów na celebrację liturgiczną związaną z cyklem tematycznym. Można połączyć celebrację z wręczeniem kandydatom odpowiedniego znaku, np. egzemplarza Pisma Świętego, krzyża, obrazu, katechizmu czy modlitewnika. Do realizacji cyklu należy również podjęcie przez kandydatów zadania apostołskiego oraz tematyczne spotkanie z rodzicami.
17. Małe grupy winny spotykać się w pomieszczeniach parafialnych, a gdy zachodzi potrzeba, mogą także odbywać spotkania w rodzinnych domach kandydatów. To samo dotyczy spotkań z rodzicami. Celebracje liturgiczne powinny zawsze odbywać się w kościele bądź w kaplicy.
18. W czasie trwania formacji zachęca się proboszczów do odwiedzania poszczególnych grup i rozmów z kandydatami do bierzmowania.
19. W klasie VII, w miejsce dotychczasowego egzaminu do bierzmowania, należy zorganizować jedną z celebracji liturgicznych pod przewodnictwem dziekana. Jego obecność na wspólnej modlitwie ma być wyrazem troski duszpasterskiej o kandydatów i poręczeniem ich właściwego przygotowania do przyjęcia sakramentu. Na to spotkanie kandydaci przygotowują list do Arcybiskupa Metropolity Białostockiego z prośbą o udzielenie im sakramentu bierzmowania. List ten składają na ręce dziekana.

III. WSKAZANIA TREŚCIOWE

20. Bezpośrednie przygotowanie do sakramentu bierzmowania powinno obejmować następujące grupy zagadnień:
 - a) kerygmat chrześcijański;
 - b) sakrament chrztu wprowadzeniem we wspólnotę Kościoła;
 - c) mistagogia sakramentu pokuty i pojednania;
 - d) mistagogia sakramentu Eucharystii;
 - e) inicjacja do sakramentu bierzmowania.
21. Kerygmat chrześcijański powinien polegać na głoszeniu prawdy o Bożej miłości do człowieka wyrażonej najpełniej w Jezusie Chrystusie. Kandydat do bierzmowania powinien usłyszeć, że Bóg go kocha i ma dla jego życia plan (por. Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych, 9).
22. Wprowadzenie we wspólnotę Kościoła, szczególnie przez podkreślenie sakramentu chrztu świętego, powinno zmierzać do ukazania Kościoła jako wspólnoty założonej przez Chrystusa i jego konieczności do zbawienia. Należy podkreślić znaczenie parafii dla każdego katolika i promować aktywny udział w jej życiu.
23. Mistagogia sakramentów pokuty i pojednania, Eucharystii oraz inicjacja do sakramentu bierzmowania powinny polegać na wprowadzeniu w misterium Chrystusa, prowadzeniu do nawrócenia i powiązaniu go z życiem codziennym.
24. Wymiar mistagogiczny powinien być zrealizowany na trzech płaszczyznach: egzystencjalnej, misteryjnej, celebratywnej.

IV. WSKAZANIA METODYCZNE

25. Katecheza sakramentalna w parafii winna mieć inny charakter niż zajęcia prowadzone w szkole. W odróżnieniu od zajęć szkolnych, które koncentrują się na przekazie wiedzy i kształtowaniu postaw religijnych, w przygotowaniu parafialnym do bierzmowania należy zatroszczyć się o inicjacyjny wymiar spotkań, to znaczy służący wprowadzaniu młodzieży w tajemnicę wiary.
26. Głoszenie prawd wiary w katechezie sakramentalnej winno być połączone z osobistym świadectwem wiary katechisty, jak również ukazywaniem przykładów wiary współczesnych świadków.
27. Katechezę należy realizować za pomocą metod biblijnych i liturgicznych, takich jak kręgi biblijne, medytacje, bibliodramy, celebracje liturgiczne, adoracje eucharystyczne. W małych grupach można wykorzystać metody aktywizujące – dyskusyjne, dramowe, plastyczne itp.
28. Program formacji należy dostosować do konkretnych uwarunkowań parafialnych. O przesunięciach tematów decyduje koordynator formacji. Należy zadbać, aby formacja miała charakter ciągły i uwzględniała wszystkie etapy.
29. Spotkania z rodzicami należy organizować po każdym z etapów formacji i podejmować zagadnienia dotyczące ich osobistej wiary, odpowiedzialności za Kościół, nieustannego nawracania się i przebaczenia, przeżywania niedzieli i uroczystości religijnych, przygotowania rodziny do właściwego przeżycia uroczystości bierzmowania i podejmowania działań apostołskich.
30. Kandydaci do bierzmowania są zobowiązani do udziału we Mszy świętej w każdą niedzielę i święta nakazane oraz regularnego korzystania z sakramentu pokuty i pojednania. Sakrament pokuty i pojednania można połączyć z praktyką pierwszych piątków miesiąca.
31. Kandydaci do bierzmowania powinni być włączani w pełnienie funkcji ministranta, lektora, psalmisty, uczestnika scholi bądź chóru w liturgii parafialnej.
32. W celu kształtowania postawy odpowiedzialności za wspólnotę parafialną, w ramach zadania apostołskiego należy włączać kandydatów w działalność charytatywną parafii, wolontariat, troskę o wystrój kościoła, pomoc w organizacji wydarzeń religijno-kulturalnych itp.
33. W bezpośrednim przygotowaniu do przyjęcia sakramentu bierzmowania należy zorganizować dni skupienia lub rekolekcje wyjazdowe. Przed celebracją sakramentu bierzmowania można odprawić nowennę do Ducha Świętego.
34. W duchu wdzięczności za otrzymany sakrament, na zakończenie 3-letniej formacji zaleca się zorganizowanie pielgrzymki do rodzinnej parafii bł. Jerzego Popiełuszki w Suchowoli.
35. Warto zachować zwyczaj przekazania młodzieży pamiątki związanej z sakramentem bierzmowania (por. I Synod Archidiecezji Białostockiej, 464).

V. PRZEBIEG FORMACJI

36. W całym procesie formacji przewiduje się sześć etapów: etapy I-III w klasie VI, etapy IV-V w klasie VII i etap VI w klasie VIII.

Klasa VI

I etap formacji: Wierzę w Jezusa Chrystusa

Spotkania w małych grupach:

1. Pragnę kochać i być kochany.
2. Jezus mnie kocha i z miłości oddaje swoje życie.
3. Jezus zmartwychwstaje dla mnie.
4. Jezus wskazuje mi drogę do prawdziwego szczęścia.
5. Ufam Bogu i w Nim odnajduję szczęście.

Celebracja: Jezus moim Panem i Zbawicielem.

Dzielo apostolskie: Porozmawiać o Jezusie z rówieśnikami.

Spotkanie z rodzicami: Odpowiedzialność za przekaz wartości religijnych dzieciom.

II etap formacji: Wierzę w Kościół

Spotkania w małych grupach:

1. Sakrament chrztu wprowadza mnie do Kościoła.
2. Moje miejsce w Kościele.
3. Sakramenty w służbie Kościoła-wspólnoty:
 - a) powołanie do kapłaństwa i życia konsekrowanego.
 - b) miłość – małżeństwo – rodzina. Kościół domowy.

Celebracja: Moje miejsce we wspólnocie Kościoła.

Dzielo apostolskie: Uczestniczyć w wydarzeniu prowadzonym przez jedną ze wspólnot działających w parafii.

Spotkanie z rodzicami: Odpowiedzialność za Kościół i wspólnotę parafialną.

III etap formacji: Chcę się nawrócić

1. Grzech odrzuceniem miłości.
2. Pan Bóg jest miłosierny.
3. Przystępuję do sakramentu pokuty i pojednania.
4. Walka ze złem moim zadaniem na całe życie.

Celebracja (nabożeństwo pokutne): Wracam do Ojca.

Dzielo apostolskie: Pomóc w pojednaniu skonfliktowanych ze sobą osób.

Spotkanie z rodzicami: Konieczność nieustannego nawracania się i przebaczenia w rodzinie.

Klasa VII

IV etap formacji: Chcę żyć Eucharystią

1. Eucharystia moim pokarmem.
2. Uczestniczę w liturgii Słowa.
3. Uczestniczę w liturgii eucharystycznej.
4. Eucharystia zobowiązuje mnie do miłości.

Celebracja (Eucharystia): Pokarm mojego życia.

Dzielo apostolskie: Włączyć się aktywnie w udział we Mszy świętej.

Spotkanie z rodzicami: Przeżywanie niedzieli i uroczystości religijnych w kościele i w rodzinie katolickiej.

V etap formacji: Jestem gotowy

1. Chcę otrzymać Ducha Świętego i Jego dary.
2. Liturgia sakramentu bierzmowania.
3. Sakrament bierzmowania zobowiązuje mnie do świadectwa.
4. Przygotowanie duchowe do sakramentu bierzmowania (bezpośrednio przed przyjęciem bierzmowania należy zorganizować dni skupienia lub rekolekcje wyjazdowe połączone z sakramentem pokuty i pojednania).

Celebracja: Duchu Święty, przyjdź!

Dzieło apostolskie: Podjęcie osobistego postanowienia związanego z przyjęciem bierzmowania.

Spotkanie z rodzicami: Przygotowanie rodziny do właściwego przeżycia uroczystości bierzmowania i podjęcie działań apostolskich przez jej członków.

Klasa VIII

VI etap formacji: Jestem odpowiedzialny za otrzymane dary

A. Spotkania w małych grupach:

1. Kościół wspólnotą służb i charyzmatów.
2. Odpowiedzialność za dar mądrości.
3. Odpowiedzialność za dar rozumu.
4. Odpowiedzialność za dar rady.

Celebracja : Czynię bezinteresowny dar z siebie.

Spotkanie z rodzicami: Towarzyszyć swojemu dziecku w kształtowaniu postawy służby.

B. Spotkania w małych grupach:

5. Odpowiedzialność za dar męstwa.
6. Odpowiedzialność za dar umiejętności.
7. Odpowiedzialność za dar pobożności.
8. Odpowiedzialność za dar bojaźni Bożej.

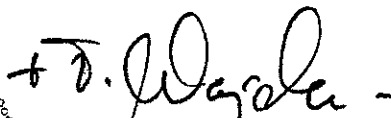
Celebracja: Pielgrzymka dziękczynna za otrzymane dary do rodzinnej parafii bł. Jerzego Popiełuszki w Suchowoli.

Dzieło apostolskie: Znaleźć dla siebie wspólnotę rozwoju duchowego.

37. Wskazania wchodzą w życie z dniem 1 września 2018 roku.

Ks. Andrzej Kakareko
KANCLERZ KURII

Abp Tadeusz Wojda
METROPOLITA BIALOSTOCKI

Białystok, w Uroczystość Wniebowzięcia NMP, dnia 15 sierpnia 2018 roku
Nr 899/18/A